

villingen har ført med sig i Tiden siden 1848, ville vi finde, at Frugterne af den frie Forfatning ogsaa have kunnet gjøre sig gjældende paa Almueskolens Omraade, og navnlig i den Retning, at den kommunale Selvforsyrelse ogsaa der er bleven gjort gjældende. Det er Veien, ad hvilken vi kunne komme til at indføre Frihed ogsaa paa den offentlige Skoles Omraade. Den Stilling, som Forældrene indtage til den private Skole, indtage de kommunale Skolebestyrelser lige overfor den offentlige Skole, idet disse der repræsenterer Forældrene, og den samme Ret, som Friskolen hævder for Forældrene, maa altsaa de offentlige Skoler hævde for de kommunale Skolebestyrelser, naar man vil gjøre Fremskridt ad Frihedens Vej. Denne Tanke har ogsaa fundet sit Udtryk i de enkelte Reformers, der have fundet Sted paa Skolens Omraade siden 1848. Det har ikke været mange, thi jeg tror, at den ledende Tanke for Lovgivningsmagten lige overfor disse Sager har, som allerede i for Udtaal af den høitærede Kultusminister, været den, at intet Lovarbejde er i Stand til at kunne udvikle de virkelige Frugter af Undervisningen. Der til fordrøes der levende Kræfter, og man har altsaa overladt Folkeundervisningens store Opgave væsentligt til dens egne Kræfter, men nogle faa Skridt er der dog gjort, og man vil lægge Mærke til, at disse faa Skridt ere skete i Retning af Indførelse af større Selvforsyrelse ogsaa lige over for den kommunale Skole. De Skridt, der ere gjorte, betegnes jo ved Loven af 1855 om Skolegangen og om Udskrivningen af Skolen, Loven af 1856 om Kommunerens Raabelfes eller Indstillingsret til Udnævnelsen af Skolelærere, og endelig Ordningen af Skolekommissionernes Omraade, hvorved ogsaa Sogneraadenes Betydning er bleven hævet. Naar vi nu endelig staa lige over for et stort Reformforslag paa Almueskolens Omraade, vilde det ganske vist have været at vente, at ikke alene Frugterne af den hidtidige Udvikling i Frihedens Land vare blevne samlede, men at der ogsaa var blevet gjort Fremskridt. Det vilde navnlig have været at vente i vort Fædreland, som, jeg gjentager det, her gaar i Spidsen for Udviklingen som et godt Monster, men i det Sted ere vi bleven overraskede ved at finde et Forslag, som faa langt fra tør betegnes som et Fremskridt i Retning af Frihed, at jeg ikke antager, der kan være forskjellig Mening om, at det, naar man ved Fremskridt forstaa Fremskridt i Frihed, maa kaldes et Tilbagekridt. De enkelte Affnit af Loven ere allerede bleven behandlede fra forskjellige Sider. Jeg kan kun slutte mig til den ærede Rigsdagsmand, der først havde Ordet i Dag (Termansen), og som udtalte, at han ikke troede at kunne stemme for denne Sags videre Fremme. Jeg staaar paa samme Standpunkt, og jeg skal sige hvorfor. Det er, fordi jeg ikke finder noget Affnit af dette Forslag, som jeg fra mit Standpunkt kan bruge; det skulde da være med

Undtagelse af den meget omtalte §. 7, som ganske vist synes at have forvildet sig ind i et Selfab af Paragrafer, hvor den ikke ret hører hjemme, og for saavidt spiller Svaleungens Rolle i Eventyret, men heller ikke den har jeg dog kunnet undtage fra den Dom, som for mig er den ledende, idet jeg nemlig ikke i Lovudkastet finder væsentlige Ting, som kunne være Udgangspunkt for en Forhandling om denne Sag. Jeg skal nævne Lovens Affnit kapitelvis. Kapitel I maa siges at indeholde en Udvidelse af Skoletvangen i to Aar, nemlig fra det 13de til det 15de Aars Alder. At denne Udvidelse af Skoletvangen staaar i temmelig paafaldende Modsetning til den Reform, der blev gennemført i 1855, er indlysende, og den vil komme til at hvile som en sævegen og meget trykkende Skat paa dem, der mindst kunne taale det; thi det er netop Børn i Alder af 14 og 15 Aar, som begynde at faae nogen Betydning for Familiens Forsørgelse. Dersom man tror at burde udstrække Skoletvangen til disse Aar, anser jeg det ikke for muligt at indgaa at gjøre det Skridt, som vi af den Beretning, der flere Gange er omtalt, se, at man har grebet til i Sverige, nemlig at tage Børnene fra Forældrene og forsøge dem paa offentlig Bekostning. Jeg tør ikke anbefale denne Vej, men vil kun udtale, at skal Skoletvangen i disse Aar gjenføres, vil det være umuligt at gjøre det ad anden Vej. — Kap. II. og III. handle om Ordningen af Skoletiden, om Lærernes Forpligtelser og om Gjenmeforselsen af Forskattelses-skoler. Disse Affnit medføre dels meget forøgede Omkostninger, dels angaa de Ordningen af selve Skolerne. Omkostningerne skal jeg lade hvile indtil det sidste Affnit, da Betydningen af disse Omkostninger kun kan maales med den samme Maa, hvorefter man maaler, om der overhovedet er Fordel at opnaa ved Forslaget eller ei, men den anden Side af Betragtningen angaar Muligheden af Gjenmeforselsen af de Tanker, som Kap. II. og III. indeholde. Det er allerede paapeget, hvorledes en Lærer i Almueskolen vilde være stillet, naar han efter 6 Timers Undervisning om Formiddagen og efter en Times Hvile skulde undervise 3 Timer om Eftermiddagen. Jeg vil bede det høie Thing lægge Mærke til, hvorledes Forholdet i Praxis vil komme til at se ud. Lad os tage en Almueskole, som ikke hører til dem, der faae ansat en Undenlærer, altsaa en Almueskole paa Landet, som har under 60 Børn. I den Skole skal der om Vinteren undervises hver Dag for ældste Klasse og de to Dage om Ugen tillige for yngste Klasse. Der bliver altsaa to Dage af Ugen dobbelt Arbejde for Læreren. I det samme Skoledistrikt søge nu 6 unge Mennesker af Mandkøn og 6 unge Piger at komme i Forskattelses-skole; Sogneraadet er da forpligtet til at oprette 2 Forskattelses-skoler; men af disse kan Sogneraadet dog kun forpligte Alfværen til at paatage sig den ene. Den Lærer, som altsaa har undervist 6 Dage af Ugen